

Koncert Idy Kelarovej v Bratislave
Zdroj: 24hod.sk
Dátum vydania: 3/12/2009
Rubrika / relácia: Kultúra

IDA KELAROVÁ, DESIDERIUS DUŽDA & JAZZ FAMELIJA

9.12.2009, streda, 19.00 h
Mestské divadlo P. O. Hviezdoslava, Laurinská 1
Ida Kelarová – spev, ...

BRATISLAVA 3. decembra (WN/PR) -
IDA KELAROVÁ, DESIDERIUS DUŽDA & JAZZ FAMELIJA

9.12.2009, streda, 19.00 h
Mestské divadlo P. O. Hviezdoslava, Laurinská 1
Ida Kelarová – spev, klavír
Desiderius Dužda – spev, gitara
Ondrej Krajňák – klavír
Marián Ševčík – bicie
Tomáš Baroš – kontrabas
hostia:
Roman Janoška - husle
Ďuso Baroš - trúbka
Marko Živadinovič (Srbsko) - harmonika
Tomáš Kačo - klavír
Lukáš Horváth (Divé maky) - spev
Yonatan Bar Rashi (Izrael) - perkusie

Škampovo kvarteto - Helena Jiříkovská – husle, Daniela Součková – husle, Radim Sedmidubský – viola, Lukáš Polák - violončelo

Ida Kelarová prizvala k spolupráci tých najlepších českých a slovenských profesionálnych hudobníkov. Tvorba tohto zoskupenia sa vyznačuje prepojením rómskych a jazzových prvkov, rómskych harmónií a latinsko-amerických rytmov so zvukom jazzovej kapely. V ich osobách sa spojuje najlepšia tradícia rómskeho muzikantstva s otvorenosťou a novátorstvom mladých jazzmanov.

Tento koncert bude venovaný novému albumu Aven Bachtale! a ďalším váženým hosťom, ktorých si Ida prizvala. V prvej časti večera sa predstaví novopripravovaný projekt, do ktorého zapojila Ida vynikajúce Škampovo kvarteto a mladého talentovaného klaviristu Tomáša Kača, ktorí nám spoločne predstavujú nový album Rómska balada, mal by vyjsť na jar 2010. Hosťom tohto projektu je aj detský rómsky talent Lukáš Horváth /Divé maky/ z rómskej osady Petrová, ktorý sa podelí o svoj talent a predstaví publiku svoj anjelský hlas. Pozvanie tiež prijali huslista Roman Janoška, trubkár Ďuso Baroš, srbský harmonikár Marko Žinadovič a vynikajúci izraelský perkusionista Yonatan Bar Rashi, aby podporil svojou hrou dravosť rytmov.

„Aven bachtale“ znamená v rómštine „buďte šťastní“. Večer plný emócií, ktoré sú vlastné každému človeku a sú schopné osloviť aj toho, kto nerozumie textom v rómštine, sprostredkuje Ida Kelarová so svojou skupinou a hosťami všetkým otvoreným srdciam.

„...v dnešnej dobe je dôležité umieť sa radovať. Nepotrebujeme k tomu majetky, ani iné materiálne statky. Stačí si len uvědomiť, že žijeme na této zemi spoločne a je jedno, kde jsme a kdo jsme. Dôležité je, že jsme, tady a teď....“ Ida Kelarová

Viac na:

www.kelarova.com

www.bkis.sk

Hudobné ukážky:

<http://www.myspace.com/jazzfamelij>

<http://www.youtube.com/watch?v=btWBQxTdOmw>

<http://www.youtube.com/watch?v=SJ9s6MAqGjc&feature=related>

'Wild Poppies' seek sponsors

Zdroj: The Slovak Spectator

Dátum: 7/12/2009

THERE are song lyrics that say "money makes the world go round" and one could interpret this to mean that money can make good ideas materialise, grow, spread and do good. This is the best way to view the Wild Poppies (Divé maky) project, which has grown from very modest beginnings into a widespread NGO, one that supports talented Roma children who would otherwise not have much of a chance to break through barriers, study with professional artists and develop their talents to the best of their ability.

This project has a variety of activities, but the main concept is to identify a donor for each participating Roma child and for that donor to support the student financially, mentally and practically – through a system of tutors who oversee the children, keep in contact with their parents and also accompany the children, some of whom have never left their home villages, to workshops or performances. This year's activities have included: spring and autumn workshops; a Summer Academy in August with training workshops on music, dance, art, woodcarving and theatre activities; and a Roma Bashavel that brought many well-known artists to work with the children and was a presentation of the results of the children's work at the summer camp.

Recently Wild Poppies launched the sale of a CD from a concert held in October 2008 in which children from the project performed with Ida Kellarová, a Roma singer, musician, teacher and tutor from the Czech Republic. The concert took place in the beautiful Klarisky church that had become a concert hall, and although it was held several days before the start of Advent, it evoked a festive atmosphere. The Divé maky CD can be purchased via the project's website www.divemaky.sk as can some of the children's paintings which are part of an auction collection. This school year 75 children and two artistic groups have donors and will be tutored and take part in all project activities but eight additional children, a theatre group and a musical band are still looking for a sponsor.

Štipka rómskej krvi

Zdroj: Život

Dátum: 12/12/2009

HEREČKA OPÄŤ POMÁHA DEŤOM

PETRA POLNIŠOVÁ (33) spolupracuje s organizáciou, ktorá podporuje talentované deti z rómskych osád. Nie je to náhoda. Sama má v rodine rómskych predkov.

Pred dvoma rokmi ju oslovili, aby moderovala aukciu obrazov, ktoré namalovali rómske deti. Petra prijala ponuku ako každú inú. Vtedy ešte netušila, že sa jej spolupráca predĺži a nadobudne hlbší rozmer. „Odvtedy som na každej ich akcii, snažím sa im pomáhať, ako sa len dá. Cítim sa s nimi taká zrastená,“ približuje Petra svoje pocity. Deti si na ňu zvykli, zbožňujú ju a je pre ne ako kamarátka. „Niektorí si povie, že dva roky nie je veľa. Keď som prišla, boli menšie, začínali, a odvtedy sa veľa zmenilo. Vypracovali sa, strašne rýchlo vyrástli a ja ich sledujem celý čas. Niektoré sú extrémne talentované nielen v speve alebo inom umení, ale napríklad v štúdiu. V škole dosahujú najlepšie výsledky, zúčastňujú sa na

olympiádach a podobne. Vidím, že to má zmysel. Cítim sa síce len ako pasívna podpora, ale považujem sa za ich súčasť. Som pre nich ako maskot," teší sa herečka.

Talentované deti zo všelijakých rodinných pomerov finančne podporujú darcovia. Vlastní rodičia väčšinou na to nemajú peniaze. Darcovia zvyknú platiť všetky výdavky spojené so štúdiom. Cestovné, školné, učebné pomôcky a prípadne aj internát. „Je obdivuhodné, keď niekto investuje nemalé sumy do úplne cudzieho dieťaťa, navyše rómskeho pôvodu. Najmä v súčasnosti, keď počujete ľudí na Rómov len nadávať. No chápem aj tých, čo žijú neďaleko osád alebo zažili s nimi niečo negatívne. Aj niekoľko mojich kamarátov má veľmi zlé osobné skúsenosti. Sú predsa len divokejší. Tieto deti sú rôzne. Niektoré síce pochádzajú z veľmi zlých podmienok, z hroznej osady, ale práve preto čosi dokážu. Majú dostatok inteligencie na to, aby si uvedomili, že áno, toto je moja príležitosť," hovorí Petra. Nie všetky deti v tomto programe vydržia. Stiahnu ich rodičia a potom na nich zarába jú. Žiaľ, to nie je len o deťoch. Uvidíme, koľko z nich to dotiahne do konca. Sama som zvedavá," priznáva Petra.

Rodinné tajomstvo

Petra nám prezradila, že spätosť s rómskou kultúrou nie je len v nadšení, ale už od detstva ju k tomu viedol otec. „Môj ocko, kým ešte žil, mi tvrdil, že sme mali cigánskeho predka, a odtiaľ mám vraj toľko energie. Nikdy som sa tým nezaoberala, či to tak je, alebo nie je. Tá ich chuť je mi jednoducho strašne blízka. Vždy beriem človeka takého, ako sa momentálne ku mne správa. Tie deti sú všetky veľmi zlaté a dobre vychované. Nemám predsudky. Keď som ich prvýkrát počula spievať, bola som naozaj dojatá. A to bola len generálka. Toľko talentu pokope ma tak ovalilo, až som nevedela, či sa mám smiať, alebo plakať. To sú pre mňa krásne zážitky, ktoré som nikde inde nezažila. Okrem toho som spoznala jedného úžasného človeka. Idu Kellarovú. S ňou sa vždy rada stretnem a poklebetíme si," povedala nám Petra.

Ak by nerozvíjali svoj talent, v osade by iba ďalej stagnovali

Zdroj: Košický večer

Dátum: 11/12/2009

Projekt "Divé maky" rozbehli ľudia, ktorým záleží na skutočnej pomoci rómskej komunite

Rómska otázka hýbe Slovenskom dlhé roky. Problémy s časťou tejto komunity sa kopia jeden za druhým, štát nedokáže tento trend zastaviť, zlyhávajú mnohé sociálne projekty. Situáciu, ktorá je kritická najmä na východnom Slovensku, sa do vlastných rúk rozhodlo vziať aj viacero dobrovôníkov. Niektorých zastrešuje nezisková organizácia Divé maky, ktorá podporuje rómske talenty. O tom, ako funguje, komu už pomohli a aké zaznamenali úspechy, sme sa pohovárili s členkou projektu Annou Podlesnou a dvomi nadanými "klientmi".

Divé maky založila skupina ľudí, ktorí dlhší čas pracovali s rómskou komunitou a nie je im ľahostajná. Ich projekt podpory rómskych talentov dosahoval už po krátkom fungovaní slušné výsledky. Pomáha vytvárať akúsi rómsku strednú vrstvu, ktorá by mala ísť ostatným členom komunity príkladom. "Divé maky vznikli v roku 2005 ako jeden z projektov občianskeho združenia Pro Donum. Po istom čase však tento projekt nabral také rozmery, že si vyžadoval rozšírenie agendy. Od roku 2008 fungujú Divé maky pod vlastným o.z.," hovorí Anna Podlesná, ktorá má v Divých makoch na starosti komunikáciu s médiami.

-

Princíp projektu Divé maky spočíva v hľadaní darcov pre talentované rómske deti. "Celý kolobeh sa začína talentovou skúškou. Deti sa na nej predvedú pred odbornou umeleckou komisiou. Tá vyberie hudobne, tanečne, maliarsky, športovo či študijné nadané deti." Tým potom Divé maky hľadajú sponzora. "Talentovanému dieťaťu vypočítame ročný rozpočet, ktorý na realizovanie svojich potrieb potrebuje. Zahŕňa napríklad školné v základnej umeleckej škole, cestovné do školy, pomôcky, ktoré si potrebuje zakúpiť, či náklady na

výjazdy tútora dieťaťa. Ten ho navštevuje približne každý týždeň, dohliada na jeho štúdium, pomáha mu s domácimi úlohami a podobne." Dieťa si potom "adoptuje" darca a spomínaný rozpočet zaplatí. Peniaze sú použité len na reálne potreby dieťaťa, nemiznú bočnými cestičkami, všetko je zdokumentované. "Dieťa ani jeho rodina s peniazmi nepríde do kontaktu. Z rozpočtu putujú peniaze napríklad priamo do umeleckej školy. Okrem iného musí dieťa z Divých makov spĺňať aj isté podmienky -napríklad nesmie vymeškať viac ako tri financované aktivity." Teda napríklad školu.

Darcami môže byť ktokoľvek -súkromná osoba rovnako ako firma. "To, či chce dieťa, ktoré podporuje, spoznať alebo nie, je už potom na ňom. Ponúkame úplnú aj čiastočnú anonymitu. Úplne anonymnými darcami sú takí, ktorí nechcú, aby ich dieťa poznalo a rovnako nechcú, aby komunikovali s médiami. Čiastočne anonymní sú zas takí, ktorí v médiách nechcú byť zverejňovaní, no dieťa by radi spoznali." Najčastejšie ide o rôzne firmy, podnikateľov, ale aj známe osobnosti či bežných občanov.

Projekt sa zameriava len na rómske deti. Vekový limit je 18 rokov, na talentových skúškach však môžu uspieť len deti od 8 do 15 rokov. "Talentovky sme robili takmer po celom Slovensku. O talentových skúškach sa deti dozvedia najmä od učiteľov na školách, niekedy talent prihlási samotný učiteľ. Stalo sa tak napríklad v prípade chlapca, ktorý sa z filmov naučil po anglicky. Vďaka tomu, že sme ho podchytili, dnes študuje na gymnáziu." Mnohým rómskym deťom tak dáva projekt nádej na lepšiu budúcnosť. "Fungujeme síce len pár rokov, no už máme 28 detí, ktoré sa pripravujú na maturitu - čo by sa im vzhľadom k tomu, z akých pomerov pochádzajú, nepodarilo." V súčasnosti podporujú Divé maky až 74 detí. Tie už po krátkom čase dokázali zúročiť svoj talent a dosiahli úspechy. "Deti z Divých makov získali štyri zlaté, štyri strieborné a tri bronzové medaily z majstrovstiev Slovenska v rôznych športoch a 12 prvých miest v ďalších celoslovenských súťažiach. Osem detí nás reprezentovalo aj v zahraničí."

Talenty z osád

Z posledných úspechov je najvýraznejší titul Majstra Slovenska v džude, ktorý vo svojej vekovej kategórii získal Štefan Matiaš. "Máme aj skvelého huslistu, ktorý získava ocenenie za ocenením, či dievčatká - dvojčky, z ktorých jedna maľuje a druhá krásne spieva. Ďalší z chlapcov je skvelým hiphopovým tanečníkom a tancoval napríklad s Lacim Strikeom." Hudobné talenty z Divých Makov pokladajú za svoj najväčší úspech vydanie albumu v spolupráci s rómskou hudobníčkou Idou Kellarovou. "Nie je to však len o umeleckej činnosti. Ako raz povedala zakladateľka tohto projektu Vladislava Dolníková, cieľom je vytváranie rómskej strednej vrstvy, ktorí budú neskôr lídrami. Jednoducho u nás deti vidia niečo iné. Je to aj o sociálnej výchove, naučia sa u nás sociálnym stereotypom, ktoré by v osade a v podmienkach, v ktorých žijú, inak nenadobudli."

Projekt sa zameriava najmä na vyhľadávanie talentov z rómskych osád. Je škoda, že to neskúšali napríklad na Luníku IX. "Možností, kde sa pustiť do projektu, je na Slovensku veľmi veľa. Záleží však aj od detí, akú majú motiváciu pracovať na sebe." Nedávno rozbehli nový projekt v Jarovniciach. Pomôcť by tam mali 100 talentom, ktoré vybrali prostredníctvom talentových skúšok v novembri. "Pôjde o ťažkú terénnu prácu. Podmienky sú tam naozaj hrozné, deti sa chcú sústrediť, no nevedia. Začíname tam od elementárnych základov, ako školská dochádzka, robenie si domácich úloh. Deti si predtým, ako sa začnú venovať svojmu talentu, musia osvojiť istú sociálnu pravidelnosť." Projekt v Jarovniciach chcú realizovať dlhodobo, pilotná fáza na úspešné rozbehnutie všetkých aktivít bude trvať do apríla 2011. "Pilotnú fázu už máme finančne zaistenú, na pokračovanie budeme musieť nájsť sponzorov. Je totiž veľmi ľahké niečo začať a potom sa jednoducho zbalíť a odísť. Našu prácu chceme dotiahnuť do konca."

Prax potvrdzuje, že deti si pomoc vážia. "Väčšina talentov na sebe pracuje, cení si našu pomoc a uvedomuje si, že takto dostáva šancu na lepší život." Horšie je to niekedy s rodinami talentovaných rómskych detí. Tie niekedy bránia deťom v zapájaní sa do projektu a tak aj do normálneho života. "Jedna z matiek sa napríklad rozhodla, že jej hudobne nadaná dcéra pôjde zarábať do zahraničia ... Veľa rodín si však na druhej strane našu pomoc vážia."

Týmto projektom ponúkajú Divé maky istý model riešenia rómskej otázky aj štátu. Keby niečo podobné fungovalo vo väčšom, určite by to prinášalo výsledky. "Je to o osobnej motivácii. Divé maky založili ľudia, ktorým na riešení zlej situácie Rómov naozaj záleží. Keby to robili štátni úradníci, možno by to nebolo až tak efektívne."

Na budúci rok chystajú Divé maky pre deti rôzne workshopy, či Cigánsky bašavel - koncert, na ktorom okrem nich vystúpia aj známi rómski umelci (na poslednom ročníku bolo 1000 ľudí!) "Ak by nám mal niekto záujem pomôcť, môže podporiť niektoré z detí kúpou nášho CD, dražby umeleckých výtvorov detí, či sponzoringom niektorého z detí, ktorým sme ešte darcu nenašli," uzavrela Anna Podlesná.

Sníva o VŠMU

Miroslava Žaludeková z Gelnice má 16 rokov a momentálne študuje v Košiciach. Od malička ju bavil tanec, snívala aj o herectve. "Stále som bola dieťa, ktoré sa rado predvádza," hovorí sympatická Mirka. Tancu sa venovala ešte predtým, ako sa zapojila do Divých makov, na tanečnú chodí od šiestich rokov. "Pred dvomi rokmi ma riaditeľka základnej školy, ktorú som navštevovala, prihlásila na talentové skúšky Divých makov, bez toho, aby som o tom vedela. Ten projekt som nepoznala." Na "talentovkách" sa zúčastnilo asi 22 detí, väčšina spievala. Mirku vybrala odborná porota ako tanečníku a čoskoro jej našla darcu. "Divé maky mi financujú internát, strednú umeleckú školu, rôzne letné akadémie. Vďaka tomuto projektu som sa dostala k tomu, že tancujem s Lacim Strikom."

Mirka je v Divých makoch tretí rok. Patrí medzi tie deti, ktoré mali to šťastie a svojho darcu mali možnosť spoznať. "Po roku sme mali vystúpenie v Slovenskom rozhlase v Bratislave. Prišiel sa na mňa pozrieť a zoznámila som sa s ním. Bola som príjemne šokovaná, stratila som slová." S jej vystúpením bol darca zrejme spokojný. Prišiel si ju totiž pozrieť ešte raz, neskôr sa s ňou na ďalšom vystúpení zoznámila i jeho dcéra. Mirka si darcovskú pomoc veľmi váži. "Dnes je už málo ľudí, ktorí by dokázali dať peniaze dieťaťu, ktoré vôbec nepoznajú. Som mu veľmi vďačná." V súčasnosti sa Mirka sústreďí najmä na úspešné zavŕšenie Strednej umeleckej školy na Exnárovej ulici v Košiciach. "Neskôr by som šla rada študovať na VŠMU, zrejme herectvo," na záver vyslovila svoj sen.

Bude hercom?

Mário Radič pochádza zo stredného Slovenska - Hnúšte v Banskobystrickom kraji a teraz študuje v Košiciach. "Od mala sa venujem herectvu a spevu. So spevom som už niekoľkokrát reprezentoval svoju školu, ale aj Hnúšť," hovorí 17-ročný Mário. Do Divých makov sa dostal pred dvomi rokmi. Takisto ho prihlásila riaditeľka základnej školy. "Na talentovkách som bol vo Zvolene. Vybrali ma ako speváka Mal som z toho dobrý pocit, no pravdu povediac som si nevedel reálne predstaviť, čo z môjho prijatia do projektu vyplýva." Pochopil to však čoskoro, keď mu Divé maky našli darcu. "Cez Divé maky mám hrať internát, školné na strednej umeleckej škole v Košiciach, cestovné a podobne. Veľmi mi to pomáha Nemáme totiž veľa peňazí, navyše môj starší brat chce ísť študovať a mladší je zdravotne postihnutý. Starostlivosť o neho stojí mojich rodičov veľa peňazí."

Divým makom vďačí Mário okrem lepšej kvality života a možnosti vzdelávania sa aj za sprostredkovanie rôznych vystúpení, kde ho mohlo spoznať široké publikum. Ved' na Rómskom bašaveli bolo vyše tisíc návštevníkov. "Zážitkom bolo pre nás aj to, že sme sa stretli so známymi umelcami, ako napríklad skupinou Gipsy CZ." Svoju daryňu Mário nikdy nespoznal. "Raz mi však na Vianoce poslala balík aj s listom, v ktorom mi priala veľa úspechov. Som jej veľmi, veľmi vďačný."

Do budúca ešte nemá mladý talent jasno. Baví ho spev aj herectvo. "Myslel som, že budem študovať spev, no na tej škole je aj opera, čo by ma nebavilo. Skôr sa teda prikláňam k herectvu na VŠMU." Možno to skombinuje a bude o pár rokov známym muzikálovým hercom.

Na lásku si čas nájdem
Zdroj: Slovenka
Dátum: 14/12/2009

Presne pred rokom sa PETRA POLNIŠOVÁ v tichosti rozviedla a vlnajšie Vianoce určite neboli najradostnejšie v jej živote. Tohoročné sviatky, ktoré populárna herečka od detstva miluje, budú zas plné radosti. Prežije ich so svojou novou láskou.

V čase, keď sa v nákupných centrách stupňuje predvianočná horúčka, aj Petra Polnišová prežíva mimoriadne hektické dni. Nežije však nákupmi a plánovaním, čo upečie a navarí. Predvianočné obdobie pre ňu znamená predovšetkým nával práce. V predstihu sa nakrúcajú ďalšie diely Ordinácie v ružovej záhrade, kde sa jej postava sestričky Nory dobre udomácnila a dostáva pomerne veľký priestor. Petra má z toho radosť. „Túto úlohu som prijala najmä preto, aby ma diváci spoznali aj v inej polohe. Majú ma zafixovanú ako humoristku, ale tu mám príležitosť ukázať, že viem robiť aj niečo iné,“ hovorí. Lenže Petra stále zostáva aj humoristkou – a tí majú -žať-vu koncom roka, keď sa chystá Silvester. A tak Petra lieta z ružovej záhrady na nakrúcanie ďalších dielov Partičky a s partiou z SOS vraj pripravujú prekvapenie, ktoré je zatiaľ tajné... V čase, keď práve niečo nenakrúca, stíha aj benefičné podujatia. Na úžasnom koncerte Divých makov, ktoré spievali spolu s fenomenálnou speváčkou Idou Kellarovou, Petra pokrstila ich spoločné cédečko. Talentované rómske deti z projektu Divé maky sú jej srdcová záležitosť – a nielen preto, že miluje mak... Aj za ne sa teší, že na Slovensku sa nájdu ľudia, ktorí finančne podporujú ich vzdelávanie a rozvoj talentov, ale bolo by dobré, keby sa ich prihlásilo ešte viac. Petra moderovala tradičný koncert Úsmev ako dar pre deti z detských domovov, nebude chýbať ani na Hodine deťom... Podobne ako viaceré populárnych osobností v tomto období aj ona takto svojou troškou prispieva k zviditeľňovaniu dobročinných projektov. Popri všetkom zhone si nachádza čas aj na svoju lásku. Jej priateľ Matthieu Darras, umelecký riaditeľ Medzinárodného filmového festivalu Bratislava, mal v uplynulých dňoch tiež veľa práce, preto sa tešili každej chvíľke, keď mohli byť spolu. Petra už vie, že žiadna práca nestojí za to, aby pre ňu zanedbávala lásku...

Poučená skúsenosťou už dávkuje pracovné povinnosti a oddych striedamejšie ako v minulosti. Len v tomto predvianočnom období sa toho nakopilo viac. Keď sa tento kolotoč skončí, bude môcť začať uvažovať aj o Vianociach.

Čo vám príde na um ako prvé, keď sa povie Vianoce?

Kapor na orechoch. Keď sa u nás pripravoval, vedela som, že sú Vianoce. Len raz za rok varil môj nevlastný otec toto netradičné jedlo – kapra s omáčkou, v ktorej boli orechy a zelenina.

U vás sa teda nejedával tradičný vyprážený vianočný kapor?

Ale áno, býval aj ten, no nesmel chýbať ani kapor na orechoch. A ešte makovník, ktorý robievala mama alebo teta.

Dokázali by ste ho upiecť aj sama?

Ale áno, aj keď kysnutý koláč je -dosť náročný. Väčšinou mi popraská, ale chutí dobre.

Aké spomienky sa vám vynárajú z detstva v súvislosti s Vianocami? Mali ste v rodine svoje nemenné zvyky, rituály?

Tie mi až tak v pamäti neutkveli, ale Vianoce môjho detstva sa mi spájajú s knižkami. Vždy som veľmi rada čítala, a keďže peňazí sme nemali veľmi veľa, nedostávala som honosné darčeky. Ale knihy v tom čase neboli drahé, takže mi ich mama mohla dať pod stromček aj desať. Pamätám sa, ako som sa tešila, že mám odrazu veľa nových kníh.

Máte už tohto roku nakúpené darčeky pre svojich blízkych?
Kdeže! Ešte som ani nemala kedy premýšľať, čo komu kúpim. Na to bude čas, až sa skončí tento blázinec.

Cez Vianoce sa ľudia usilujú byť v kruhu svojej rodiny. Vy ste isté obdobie žili aj v zahraničí. Trávili ste niekedy Vianoce mimo rodiny?
Stalo sa mi to raz – mala som osemnásť rokov a Vianoce som prežila sama v Londýne, v prenajatom byte. A bola som strašne smutná...

Tento rok vám to určite nehrozí. Kde, s kým a ako budete prežívať sviatky?
Určite s priateľom a pravdepodobne vo Francúzsku. Ale o podrobnostiach by som radšej dopredu nehovorila...

Ida Kellarová ponúkla vášeň aj smútok

Zdroj: Košický denník Korzár

Dátum: 14/12/2009

KOŠICE. Piatkový večer patril v Tabačke českej speváčke Ide Kellarovej. Tá sa na východe zastavila v rámci svojho aktuálne turné k novému albumu Aven bachtele!

Ida Kellarová, Desiderius Dužda a Jazz Famelija prizvali k spolupráci huslistu Romana Janoška, trubkára Ďusa Baroša a výborného izraelského perkusionistu Yonatana Bar Rashiho. Ich spoločná tvorba sa vyznačuje prepojením rómskych harmónií a latinskoamerických rytmov so zvukom jazzovej kapely.
Experiment

"Povedala som si, že rómska hudba má dosť blízko k jazzu, a tak som vymyslela taký experiment a pozvali sme si profesionálnych jazzmanov. Vznikol multietnický projekt, ktorý nám otvára cestu k publiku," hovorí o svojom nápade známa česká speváčka Ida Kellarová.

Podľa nej je dôležité, aby sa niečo trochu pohlo v rómskej problematike. Pomôcť majú práve talentovaní Rómovia. "Je dôležité, aby ľudia vedeli, že sú aj dobrí Rómovia. Keď prídu diváci a odídu s tým pocitom, že možno nie všetci Rómovia sú rovnakí, je to síce malý krok, ale veľký krok k tomu, aby sme tu spolu niečo zmenili."

V osadách hľadá talenty

Ida Kellarová, sestra Ivy Bittovej, je známa aj ako hľadačka mladých rómskych talentov. Do osád chodí už 15 rokov, objavila i Vierku Berkyovú. Na hľadanie talentov spolupracuje s organizáciou Divé maky. "Našli sme stovky talentov. Problém je, že v osadách sa im nik nevenuje. Vždy keď tam prídem, cítim beznádej. No len čo majú podporu, výsledky sú velikánske. Pracujeme s nimi, podporujeme tie deti a chystáme sa s nimi na turné. Verím, že budú inšpirovať aj ďalších, aby na sebe pracovali, pretože talent nestačí. V sociálne slabých rodinách nemajú možnosti. Myslím si, že je to nespravodlivé, lebo každý by mal mať šancu. To je aj moje životné heslo. Či ju využije, alebo pokazí, to je jeho vec, ale šancu by mal byť každý."

"Aven bachtale" znamená v rómčine "buďte šťastní". Večer plný emócií však oslovil aj tých, ktorí textom v rómčine nerozumejú. "Niektorí vraví, že hudba nestačí. Ale ja si myslím, že je najdôležitejšia. Hudba, ktorá ide z duše a do srdca, patrí k rómskej kultúre. V dnešnej dobe je dôležité vedieť sa radosť. Nepotrebujeme k tomu majetky ani iné materiálne statky. Stačí si len uvedomiť, že žijeme na tejto zemi spoločne a je jedno, kde sme a kto sme. Dôležité je, že sme, tu a teraz," dodáva Ida Kellarová.

Ak by nerozvíjali talent, v osade by stagnovali

Zdroj: sme.sk

Dátum: 12/12/2009

Rómska otázka hýbe Slovenskom dlhé roky. Problémy s časťou tejto komunity sa kopia jeden za druhým, štát nedokáže tento trend zastaviť, zlyhávajú mnohé sociálne projekty. Situáciu, ktorá je kritická najmä na východnom Slovensku, sa do vlastných rúk rozhodlo vziať aj viacero dobrovoľníkov. Niektorých zastrešuje nezisková organizácia Divé maky, ktorá podporuje rómske talenty. O tom, ako funguje, komu už pomohli a aké zaznamenali úspechy, sme sa pohovárali s členkou projektu Annou Podlesnou a dvomi nadanými "klientmi".

Rómska otázka hýbe Slovenskom dlhé roky. Problémy s časťou tejto komunity sa kopia jeden za druhým, štát nedokáže tento trend zastaviť, zlyhávajú mnohé sociálne projekty. Situáciu, ktorá je kritická najmä na východnom Slovensku, sa do vlastných rúk rozhodlo vziať aj viacero dobrovoľníkov. Niektorých zastrešuje nezisková organizácia Divé maky, ktorá podporuje rómske talenty. O tom, ako funguje, komu už pomohli a aké zaznamenali úspechy, sme sa pohovárali s členkou projektu Annou Podlesnou a dvomi nadanými "klientmi".

Divé maky založila skupina ľudí, ktorí dlhší čas pracovali s rómskou komunitou a nie je im ľahostajná. Ich projekt podpory rómskych talentov dosahoval už po krátkom fungovaní slušné výsledky. Pomáha vytvárať akúsi rómsku strednú vrstvu, ktorá by mala ísť ostatným členom komunity príkladom. "Divé maky vznikli v roku 2005 ako jeden z projektov občianskeho združenia Pro Donum. Po istom čase však tento projekt nabral také rozmery, že si vyžadoval rozšírenie agendy. Od roku 2008 fungujú Divé maky pod vlastným o.z.," hovorí Anna Podlesná, ktorá má v Divých makoch na starosti komunikáciu s médiami.

Princíp projektu Divé maky spočíva v hľadaní darcov pre talentované rómske deti. "Celý kolobeh sa začína talentovou skúškou. Deti sa na nej predvedú pred odbornou umeleckou komisiou. Tá vyberie hudobne, tanečne, maliarsky, športovo či študijne nadané deti." Tým potom Divé maky hľadajú sponzora. "Talentovanému dieťaťu vypočítame ročný rozpočet, ktorý na realizovanie svojich potrieb potrebuje. Zahŕňa napríklad školné v základnej umeleckej škole, cestovné do školy, pomôcky, ktoré si potrebuje zakúpiť, či náklady na výjazdy tútora dieťaťa. Ten ho navštevuje približne každý týždeň, dohliada na jeho štúdium, pomáha mu s domácimi úlohami a podobne." Dieťa si potom "adoptuje" darca a spomínaný rozpočet zaplatí. Peniaze sú použité len na reálne potreby dieťaťa, nemiznú bočnými cestičkami, všetko je zdokumentované. "Dieťa ani jeho rodina s peniazmi nepríde do kontaktu. Z rozpočtu putujú peniaze napríklad priamo do umeleckej školy. Okrem iného musí dieťa z Divých makov splňať aj isté podmienky - napríklad nesmie vymeškať viac ako tri financované aktivity." Teda napríklad školu.

Darcami môže byť ktokoľvek - súkromná osoba rovnako ako firma. "To, či chce dieťa, ktoré podporuje, spoznať alebo nie, je už potom na ňom. Ponúkame úplnú aj čiastočnú anonymitu. Úplne anonymnými darcami sú takí, ktorí nechcú, aby ich dieťa poznalo a rovnako nechcú, aby komunikovali s médiami. Čiastočne anonymní sú zas takí, ktorí v médiách nechcú byť

zverejňovaní, no dieťa by radi spoznali." Najčastejšie ide o rôzne firmy, podnikateľov, ale aj známe osobnosti či bežných občanov.

Projekt sa zameriava len na rómske deti. Vekový limit je 18 rokov, na talentových skúškach však môžu uspieť len deti od 8 do 15 rokov. "Talentovky sme robili takmer po celom Slovensku. O talentových skúškach sa deti dozvedia najmä od učiteľov na školách, niekedy talent prihlási samotný učiteľ. Stalo sa tak napríklad v prípade chlapca, ktorý sa z filmov naučil po anglicky. Vďaka tomu, že sme ho podchytili, dnes študuje na gymnáziu." Mnohým rómskym deťom tak dáva projekt nádej na lepšiu budúcnosť. "Fungujeme síce len pár rokov, no už máme 28 detí, ktoré sa pripravujú na maturitu - čo by sa im vzhľadom k tomu, z akých pomerov pochádzajú, nepodarilo." V súčasnosti podporujú Divé maky až 74 detí. Tie už po krátkom čase dokázali zúročiť svoj talent a dosiahli úspechy. "Deti z Divých makov získali štyri zlaté, štyri strieborné a tri bronzové medaily z majstrovstiev Slovenska v rôznych športoch a 12 prvých miest v ďalších celoslovenských súťažiach. Osem detí nás reprezentovalo aj v zahraničí."

Z posledných úspechov je najvýraznejší titul Majstra Slovenska v džude, ktorý vo svojej vekovej kategórii získal Štefan Matiaš. "Máme aj skvelého huslistu, ktorý získava ocenenie za ocenením, či dievčatká - dvojčičky, z ktorých jedna maľuje a druhá krásne spieva. Ďalší z chlapcov je skvelým hiphopovým tanečníkom a tancoval napríklad s Lacim Strikom." Hudobné talenty z Divých Makov pokladajú za svoj najväčší úspech vydanie albumu v spolupráci s rómskou hudobníčkou Idou Kellarovou. "Nie je to však len o umeleckej činnosti. Ako raz povedala zakladateľka tohto projektu Vladislava Dolníková, cieľom je vytváranie rómskej strednej vrstvy, ktorí budú neskôr lídrami. Jednoducho u nás deti vidia niečo iné. Je to aj o sociálnej výchove, naučia sa u nás sociálnym stereotypom, ktoré by v osade a v podmienkach, v ktorých žijú, inak nenadobudli."

Projekt sa zameriava najmä na vyhľadávanie talentov z rómskych osád. Je škoda, že to neskúšali napríklad na Luniku IX. "Možností, kde sa pustiť do projektu, je na Slovensku veľmi veľa. Záleží však aj od detí, akú majú motiváciu pracovať na sebe." Nedávno rozbehli nový projekt v Jarovniciach. Pomôcť by tam mali 100 talentom, ktoré vybrali prostredníctvom talentových skúšok v novembri. "Pôjde o ťažkú terénnu prácu. Podmienky sú tam naozaj hrozná, deti sa chcú sústrediť, no nevedia. Začínáme tam od elementárnych základov, ako školská dochádzka, robenie si domácich úloh. Deti si predtým, ako sa začnú venovať svojmu talentu, musia osvojiť istú sociálnu pravidelnosť." Projekt v Jarovniciach chcú realizovať dlhodobo, pilotná fáza na úspešné rozbehnutie všetkých aktivít bude trvať do apríla 2011. "Pilotnú fázu už máme finančne zaistenú, na pokračovanie budeme musieť nájsť sponzorov. Je totiž veľmi ľahké niečo začať a potom sa jednoducho zbalíť a odísť. Našu prácu chceme dotiahnuť do konca."

Prax potvrdzuje, že deti si pomoc vážia. "Väčšina talentov na sebe pracuje, cení si našu pomoc a uvedomuje si, že takto dostáva šancu na lepší život." Horšie je to niekedy s rodinami talentovaných rómskych detí. Tie niekedy bránia deťom v zapájaní sa do projektu a tak aj do normálneho života. "Jedna z matiek sa napríklad rozhodla, že jej hudobne nadaná dcéra pôjde 'zarábať' do zahraničia... Veľa rodín si však na druhej strane našu pomoc vážia." Týmto projektom ponúkajú Divé maky istý model riešenia rómskej otázky aj štátu. Keby niečo podobné fungovalo vo väčšom, určite by to prinášalo výsledky. "Je to o osobnej motivácii. Divé maky založili ľudia, ktorým na riešení zlej situácie Rómov naozaj záleží. Keby to robili štátni úradníci, možno by to nebolo až tak efektívne."

Na budúci rok chystajú Divé maky pre deti rôzne workshopy, či Cigánsky bašavel - koncert, na ktorom okrem nich vystúpia aj známi rómski umelci (na poslednom ročníku bolo 1 000 ľudí!) "Ak by nám mal niekto záujem pomôcť, môže podporiť niektoré z detí kúpou nášho CD, dražby umeleckých výtvorov detí, či sponzoringom niektorého z detí, ktorým sme ešte darcu nenašli," uzavrela Anna Podlesná.

Miroslava Žaludeková z Gelnice má 16 rokov a momentálne študuje v Košiciach. Od malička ju bavil tanec, snívala aj o herectve. "Stále som bola dieťa, ktoré sa rado predvádza," hovorí sympatická Mirka. Tancu sa venovala ešte predtým, ako sa zapojila do Divých makov, na tanečnú chodí od šiestich rokov. "Pred dvomi rokmi ma riaditeľka základnej školy, ktorú som navštevovala, prihlásila na talentové skúšky Divých makov, bez toho, aby som o tom vedela. Ten projekt som nepoznala." Na "talentovkách" sa zúčastnilo asi 22 detí, väčšina spievala. Mirku vybrala odborná porota ako tanečníku a čoskoro jej našla darcu. "Divé maky mi financujú internát, strednú umeleckú školu, rôzne letné akadémie. Vďaka tomuto projektu som sa dostala k tomu, že tancujem s Lacim Strikom."

Mirka je v Divých makoch tretí rok. Patrí medzi tie deti, ktoré mali to šťastie a svojho darcu mali možnosť spoznať. "Po roku sme mali vystúpenie v Slovenskom rozhlase v Bratislave. Prišiel sa na mňa pozrieť a zoznámila som sa s ním. Bola som príjemne šokovaná, stratila som slová." S jej vystúpením bol darca zrejme spokojný. Prišiel si ju totiž pozrieť ešte raz, neskôr sa s ňou na ďalšom vystúpení zoznámila i jeho dcéra. Mirka si darcovskú pomoc veľmi váži. "Dnes je už málo ľudí, ktorí by dokázali dať peniaze dieťaťu, ktoré vôbec nepoznajú. Som mu veľmi vďačná." V súčasnosti sa Mirka sústreďí najmä na úspešné završenie Strednej umeleckej školy na Exnárovej ulici v Košiciach. "Neskôr by som šla rada študovať na VŠMU, zrejme herectvo," na záver vyslovila svoj sen.

Mário Radič pochádza zo stredného Slovenska - Hnúšte v Banskobystrickom kraji a teraz študuje v Košiciach. "Od malička sa venujem herectvu a spevu. So spevom som už niekoľkokrát reprezentoval svoju školu, ale aj Hnúšť," hovorí 17-ročný Mário. Do Divých makov sa dostal pred dvomi rokmi. Takisto ho prihlásila riaditeľka základnej školy. "Na 'talentovkách' som bol vo Zvolene. Vybrali ma ako speváka. Mal som z toho dobrý pocit, no pravdu povediac som si nevedel reálne predstaviť, čo z môjho prijatia do projektu vyplýva." Pochopil to však čoskoro, keď mu Divé maky našli darcu. "Cez Divé maky mám hradený internát, školné na strednej umeleckej škole v Košiciach, cestovné a podobne. Veľmi mi to pomáha. Nemáme totiž veľa peňazí, navyše môj starší brat chce ísť študovať a mladší je zdravotne postihnutý. Starostlivosť o neho stojí mojich rodičov veľa peňazí."

Divým makom vďačí Mário okrem lepšej kvality života a možnosti vzdelávania sa aj za sprostredkovanie rôznych vystúpení, kde ho mohlo spoznať široké publikum. Ved' na Rómskom bašaveli bolo vyše tisíc návštevníkov. "Zážitkom bolo pre nás aj to, že sme sa stretli so známymi umelcami, ako napríklad skupinou Gipsy CZ." Svoju daryňu Mário nikdy nespoznal. "Raz mi však na Vianoce poslala balík aj s listom, v ktorom mi priala veľa úspechov. Som jej veľmi, veľmi vďačný."

Do budúca ešte nemá mladý talent jasno. Baví ho spev aj herectvo. "Myslel som, že budem študovať spev, no na tej škole je aj opera, čo by ma nebavilo. Skôr sa teda prikláňam k herectvu na VŠMU." Možno to skombinuje a bude o pár rokov známym muzikálovým hercom.

Divé maky majú prvé CD

Zdroj: www.rnl.sk

Dátum: 21/12/2009

„Priala by som si, aby bolo toto CD inšpiráciou ďalšorómskde, aby dokázali reprezentovať svoju kultúru, svoju identitu, svoje piesne na profesionálnej úrovni a tým sami sebe dokázali, že majú dôležité miesto na tomto svete. Ak toto dokážu, potom zomriem šťastná,“ týmito slovami krstila Ida Kelarová, umelecká patrónka talentovaných detí z Divých makov ich prvý album.

Do života ho v Klariskom kostole v Bratislave vypravila dlhoročná spolupracovníčka združenia, známa herečka Petra Polnišová spolu českou speváčkou divou Idou Kellarovou: „CD je živý záznam koncertu v Slovenském rozhlas, ktorý sme nahrali presne pred rokom,“ hovorí.

Divé maky Idu Kellarovú pôvodne oslovilo „iba“ na prípravu spomínaného koncertu, napokon speváčka zostala dlhšie, ako uvažovala a „dočasná“ spolupráca vyústila do projektu vydania CD. „Na prvý pohľad to tak nevyzerá, ale práca na jeho príprave bola poriadne tvrdá a únavná, deti ma však úžasne podržali,“ priznáva charizmatická speváčka.

Prvé CD divých makov je možné kúpiť za 7 eur. Výťažok z predaja sa použije na na ďalší rozvoj talentu nadaných rómskych detí.

Za takmer päť rokov existencie občianske združenie Divé maky toho stihlo naozaj veľa. Predovšetkým však poskytlo šancu talentovaným rómskym deťom a umožnilo im študovať na základných aj stredných umeleckých školách. Program Divé maky je o životnej šanci pre nadané rómske deti, ktorých talent častokrát zaniká skôr, ako sa stihne prejaviť, pretože sa im nikto nevenuje.

JAROVNICE: Hľadali sa tamojšie Divé maky

Zdroj: www.rnl.sk

Dátum: 1/12/2009

Spev, tanec, šport, hra na hudobný nástroj a výtvarné umenie. Práve v týchto kategóriách v polovici novembra hľadali v Jarovniciach 100 detí, ktorým sa v rámci pilotného projektu „Divé maky -šanca pre rómske talenty z celého Slovenska“ budú od nového roku venovať tútori. Ako uviedla Lýdia Gabčová, projektová manažérka OZ Pro Donum, ktoré program realizuje, veľmi veľa detí zo znevýhodneného prostredia má problém s dochádzaním na voľnočasové aktivity: „Tak sme sa rozhodli, že tieto veci prinesieme do osady. Tam, kde to deti najviac potrebujú.“

RÓMSKE OSADY JAROVNICE

Lýdia Gabčová: Veľmi veľa detí zo znevýhodneného prostredia má problém s dochádzaním na voľnočasové aktivity: „Tak sme sa rozhodli, že tieto veci prinesieme do osady. Tam, kde to deti najviac potrebujú.“

V Jarovniciach žije okolo 3 500 detí a každý chce zaujať odbornú porotu. „Je vidno, že doteraz sa s nimi na rozvoji talentu intenzívne nepracovalo a tak ani sami nevedia, v čom sú dobré. Potenciál majú a sme radi, že sme tento projekt začali práve v tomto období,“ uviedla predsedníčka správnej rady združenia Vladislava Dolníková.

Po roku chceme dostať časť detí do oficiálneho darcovského programu Divé maky,“ upresnila L. Gabčová. Spev detí posudzovala uznávaná rómska speváčka Ida Kellarová spolu s Desideriusom Duždom: „Som smutná keď vidím, že deťom, ktoré majú potenciál, sa nikto nevenuje. Vždy hovorím, že nájsť tú pravú pomoc je to najťažšie. Koľkokrát si myslíme, že deťom pomáhame a pritom urobíme niečo, čo nefunguje. Túto prácu robím 15 rokov a až teraz môžem povedať, že sa oplatí investovať do detí, ktoré to potom môžu podávať ďalej. Rodičia to už zabalili,“ dodala Kellarová.